પ્રકાશન નં. ૨૨૫

ખાવા-પીવાની સુન્નતો

—આરિફ બિલ્લાહ હઝ. મવ. ડૉ. મુહમ્મદ
અબ્દુલ હય સા. (રહ.)

અનુવાદક :
અબ્દુલ કાદિર ફાતીવાલા (વલસાડ)

પ્રકાશન વિભાગ

દારુલ ઉલૂમ ભરૂચ-મહમૂદનગર
મુ. પો. કંથારીઆ-૩૯૨ ૧૬૨
તા. જિ. ભરૂચ (Guj.-India)

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખાવા–પીવાની રીતભાત

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ટેકો લગાવીને ખાવાનું ખાતા ન હતા.

આપ ફરમાવતા હતા કે,

'હું બંદો છું અને બંદાઓની જેમ બેસું છું તથા તેવી જ રીતે ખાઉં છું જેવી રીતે બંદાઓ ખાય છે.' (હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની બેસવાની રીત એવી હતી કે જાણે હમણાં ઘૂંટણોના સહારે ઊભા થઈ જશે.) અર્થાત્ ઊકડૂ બેસીને. ('ઝાદુલ મઆદ')

ટેકો લગાવવાનો ભાવાર્થ એ છે કે ઠરીને બેસવું. ખાતી વખતે ચોકડી (પલાંઠી) મારીને નીતંબ પર બેસવું તે બેસવા જેવું જ છે, જેમાં કોઇ વસ્તુને પોતાની નીચે રાખીને ટેકો લગાડીને બેસે. ('કાઝી અયાઝ')

'મવાહિબ'ના લેખક કહે છે કે,

ખાવા માટે એવી રીતે બેસવું મુસ્તહબ છે કે, બંને સાથળ (જાંઘ)ને ઊભી કરે અને બંને કદમો (પંજાઓ)ની પાછળ બેસે અથવા એવી રીતે કે જમણા પગને (સાથળને) ઊભો કરે અને ડાબા પગ ઉપર બેસે.

ઇબ્ને કયિમે બયાન કર્યું છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ નમ્રતા અને અદબના માટે ડાબા પંજાની અંદરની બાજૂને જમણા પંજાની પીઠ ઉપર મૂકતા હતા. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની વિનમ્રતામાંથી એક એ પણ છે કે, આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ખાવામાં કદિ ઐબ બતાવતા ન હતા. જો (મન) ચાહે તો ખાય લીધું નહિતર છોડી દીધું. કદિ એમ ફરમાવ્યું નહિ કે આ ખાવાનું ખરાબ છે, કડવું છે, નમક વધારે છે કે ઓછું છે, સોરબા (રસો) જાડો છે કે પાતળો છે. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

નોંધ : અહીં એ જાણવા મળે છે કે ખાવામાં ઐબ કાઢવું ગલતી અને ઇત્તિબાએ સુન્નતના ખિલાફ છે.

કેટલાક ઉલમા ફરમાવે છે કે, ખાવામાં કોઇ બુરાઇનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવે અને કહે કે ખાવાનું સારું પાકયું નથી અને ખોટો ખર્ચ કર્યો છે તો એ જાઇઝ છે, પરંતુ એમાં પણ પકાવનારના મનમાં ખોટું લાગશે. જો એવું ન કરે તો બેહતર છે. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ખાવાની શરૂઆતમાં 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢતા અને અંતમાં 'હમ્દ' કરતા :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا
مُّبَارَكًا فِيْهِ -

'અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ હમ્દન્ કસીરન્ તય્યિબમ્
મુબારકન ફીહી.'

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ) ખાવાથી પહેલાં હાથ ધોતા અને જમણા હાથ વડે ખાવાનું શરૂ કરતા.
('ઝાદુલ મઆદ')

ખાવાનું જો વાસણની ટોચ સુધી હોય તો આપ ટોચ પરથી ખાવાનું શરૂ કરતા ન હતા, બલ્કે પોતાની સામે નીચે તરફથી શરૂ કરતા અને ફરમાવતા કે, ખાવામાં બરકત ટોચમાં જ થાય છે.
('ખસાઇલે નબવી', 'નશરુત્તીબ', 'તિરમિઝી', 'ઇબ્ને માજહ', 'મિશ્કાત')

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જ્યારે કોઇ ખાવામાં હાથ નાખતા ત્યારે આંગળીઓને તેના મૂળ સુધી ખાવામાં ભરતા ન હતા. ('નશરુત્તીબ')

કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની પવિત્ર આદત ત્રણ આંગળીઓ વડે ખાવાની હતી અને તેને ચાટી પણ લેતા હતા. ('શમાઇલે તિરમિઝી,' 'મુસ્લિમ')

કેટલીક રિવાયતોમાં છે કે,

પ્રથમ વચમાંની આંગળી ચાટતા હતા, તે પછી શહાદતની આંગળી અને તે પછી અંગૂઠો. ('ખસાઇલે નબવી')

જો કોઇ ચીજ પાતળી હોય તો કોઈ વખતે વચમાંની આંગળીની પાસેની આંગળીનો પણ ઉપયોગ કરતા હતા
('તબરાની', 'ખસાઇલે નબવી')

ખાવા કે પીવાની ચીજમાં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફૂંક મારતા નહિ અને તેને (ફૂંક મારવાને) બૂરું સમજતા. ('ઇબ્ને સઅદ')

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ખાવાને કદિ સૂંઘતા ન હતા અને તેને (સૂંઘવાને) બૂરું સમજતા હતા.
('નશ્રુત્તીબ')

જો ખાવાનું એક પ્રકારનું હોય તો આપ માત્ર પોતાની સામેથી જ ખાતા અને જો વિવિધ પ્રકારનું ખાવાનું હોય તો ભલે વાસણ એક જ હોય તો પણ સંકોચ વિના બીજી તરફ પણ હાથ લંબાવતા. ('ઝાદુલ મઆદ')

જ્યારે ખાવાનું પાસે આવતું ત્યારે ફરમાવતા,

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْ مَا رَزَقْتَنَا وَقِنَا عَذَابَ
النَّارِ بِسْمِ اللّٰهِ -

'અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફી મા રઝકતના વકિના અઝાબન્નારિ બિસ્મિલ્લાહિ.'

ભાવાર્થ : હે અલ્લાહ ! આપે અમને જે રોજી આપી તેમાં અમને બરકત આપ અને અમને દોઝખના અઝાબથી બચાવ ! અલ્લાહના નામથી શરૂ કરું છું.

જયારે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ખાવામાંથી પ્રથમ લુકમો લેતા ત્યારે ફરમાવતા :

يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ

'યા વાસિઅલ્ મગ્ફિરતિ'

(હે પુષ્કળ માફી આપનાર !)

જયારે આપ ખાવાનું પૂરું કરેતા, ત્યારે ફરમાવતા :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِىْ اَطْعَمَنَا وَسَقَانَا
وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ

'અલ્હમ્દુલિલ્લાહિલ્લઝી અત્અમના વ સકાના વજઅલના મિનલ મુસ્લિમીન.'

ભાવાર્થ : તમામ તા'રીફો અલ્લાહના માટે છે જેણે અમને ખવડાવ્યું, પીવડાવ્યું અને મુસલમાન બનાવ્યા.

જયારે દસ્તરખ્વાન ઉઠાવવામાં આવતું ત્યારે આપ ઇરશાદ ફરમાવતા :

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ حَمْدًا كَثِيْرًا طَيِّبًا مُّبَارَكًا
فِيْهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَّلَا مُوَدَّعٍ وَّلَا مُسْتَغْنًى
عَنْهُ رَبَّنَا ۔

'અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ હમ્દન્ કસીરન્ તય્યિબમ્ મુબારકન્ ફીહિ ગયર મકફિય્યિન વલા મુવદ્દઇન વલા મુસ્તગ્નન અન્હુ રબ્બના.'

ભાવાર્થ : તમામ તા'રીફો અલ્લાહના માટે યોગ્ય છે જે ખૂબ જ ઉમદા, ખૂબ જ બાબરકત અંદાઝમાં હોય. અમે આ દસ્તરખ્વાનને એ સમજીને નથી ઉઠાવી રહ્યા કે આ ખાવાનું અમારા માટે પૂરતું નથી અને એ કે અમે એનાથી મુસ્તગ્ની (નિર્લેપ) થઇ ગયા છીએ.
('બુખારી', 'ઝાદુલ મઆદ', 'શમાઇલે તિરમિઝી')

જ્યારે હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની કોઇને ત્યાં દાવત હોય ત્યારે દાવત આપનારના હકમાં આ શબ્દોમાં જરૂર દુઆ ફરમાવતા.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيْ مَا رَزَقْتَهُمْ
وَاغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ ۔

'અલ્લાહુમ્મ બારિક લહુમ ફી મા રઝકતહુમ વગ્ફિર લહુમ વર્હમહુમ.'

ભાવાર્થ : 'હે અલ્લાહ ! એમના રિઝ્કમાં બરકત આપ અને એમને બક્ષી દે અને એમના પર રહેમ ફરમાવ !'
('ઝાદુલ મઆદ', 'મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

ખાધા પછી હાથ ધોતા અને હાથો ઉપર જે તરી (ભીનાશ) હોય તેને હાથો, ચહેરા અને શિર મુબારક પર લૂછીને સૂકવી દેતા.

એક રિવાયતમાં વુઝૂના અંગો પર હાથ લૂછવાનો પણ ઉલ્લેખ થયો છે. ('ઇબ્ને માજહ')

⁘ ખાવા માટે વુઝૂ ⁘

હઝરત ઇબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

એક વખતે હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જ્યારે કુદરતી હાજતથી ફારિગ થઇને બહાર તશરીફ લાવ્યા ત્યારે આપની ખિદમતમાં ખાવાનું હાજર કરવામાં આવ્યું અને વુઝૂનું પાણી લાવવા માટે પૂછવામાં આવ્યું તો આપે ફરમાવ્યું કે,

'મને વુઝૂનો તે જ વખતે હુકમ છે જ્યારે નમાઝનો ઈરાદો કરું.' ('શમાઇલે તિરમિઝી')

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઇરશાદ ફરમાવ્યો કે,

'ખાવા પહેલાં અને ખાવા પછી વુઝૂ (હાથ-મોં ધોવું) બરકતનો સબબ છે.' ('શમાઇલે તિરમિઝી')

ખાવા પહેલાં બિસ્મિલ્લાહ

અમ્ર ઇબ્ને અબી સલ્મા (રદિ.) હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખિદમતમાં હાજર થયા. હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની પાસે ખાવાનું મૂકેલું હતું.

આપે ફરમાવ્યું કે,

'બેટા ! નજીક આવો ! અને બિસ્મિલ્લાહ કહીને જમણા હાથ વડે પોતાની સામેથી ખાવાનું શરૂ કરો !' ('શમાઇલે તિરમિઝી')

'બિસ્મિલ્લાહ' કહેવું સર્વાનુમતે સુન્નત છે અને જમણા હાથ વડે ખાવું જમ્હૂર (બહુમતિ) નઝદીક સુન્નત છે અને કેટલાકની નઝદીક વાજિબ છે.

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો હુકમ છે કે :

'જમણા હાથ વડે ખાઓ અને જમણા હાથ વડે પીઓ, કારણ કે ડાબા હાથ વડે શયતાન ખાય છે અને પીએ છે'. ('ખસાઇલે નબવી [સલ.]')

હઝરત અનસ (રઝિ.)એ હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી રિવાયત કરી છે કે,

'હક તઆલા જલ્લ જલાલુહૂ વ શાનુહૂ બંદાની આ વાત પર ખૂબ જ રઝામંદી જાહેર ફરમાવે છે કે, જ્યારે એક લુકમો (કોળિયો) ખાવાનું ખાય લે અથવા એક ઘૂંટ પાણી પીએ તો હક તઆલા શાનુહૂનો એના માટે શુક્ર અદા કરે' :

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ وَلَكَ الشُّكْرُ لَا أُحْصِىْ ثَنَاءً عَلَيْكَ۔

અલ્લાહુમ્મ લકલ્હમ્દુ વ લકશ્શુક્રુ લા ઉહ્સી સનાઅન અલયક.

('શમાઇલે તિરમિઝી')

જો કોઇ શખ્સ 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢવા વગર ખાવાનું શરૂ કરી દેતો તો આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ તેનો હાથ પકડી લેતા હતા અને તેને 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢવા માટે તાકીદ ફરમાવતા. ('ઝાદુલ મઆદ')

આલિમોએ લખ્યું છે કે,

'બિસ્મિલ્લાહ'ને અવાજથી પઢવું અવલા (ઘણું બેહતર) છે, કે જેથી બીજા સાથીને જો ખ્યાલ ન રહે તો યાદ આવી જાય. ('ખસાઇલે નબવી')

જે નેઅમતની શરૂઆતમાં 'બિસ્મિલ્લાહ' અને અંતમાં 'અલ્હમ્દુલિલ્લાહ' હોય તે નેઅમત વિશે કયામતમાં સવાલ પૂછવામાં ન આવશે. ('ઇબ્ને હિબ્બાન')

હઝરત આયશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે,

'જ્યારે કોઈ ખાવાની શરૂઆતમાં 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢવાનું ભૂલી જાય ત્યારે દરમિયાનમાં અથવા બાદમાં યાદ આવે ત્યારે આ પ્રમાણે પઢે :

بِسْمِ اللهِ اَوَّلَهُ وَاٰخِرَهُ

'બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહૂ વ આખિરહૂ'

('ઝાદુલ મઆદ', 'શમાઇલે તિરમિઝી')

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમનો

 ખોરાક

હઝરત આયશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની વફાત સુધી આપના ઘરવાળાંઓએ સતત બે દિવસ કદિ જવની રોટીથી પેટ ભરીને ખાવાનું નથી ખાધું. ('શમાઇલે તિરમિઝી')

(અર્થાત્ ખજૂરોથી જો કે ભૂખ ભાંગી હશે, પરંતુ રોટીથી કદિ એ નોબત નથી આવી કે સતત બે દિવસ (ખાવા) મળી હોય.)

'કોઈ કોઇ વખત ઘઉંની રોટી પણ ખાધી છે.'
('ખસાઇલે નબવી')

સુહૈલ બિન સઅદ (રદિ.)થી કોઇએ પૂછયું કે,

'હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે કયારેક સફેદ મેંદાની રોટી પણ ખાધી છે?'

તેમણે જવાબ આપ્યો કે, 'આપની સામે જિંદગીના અંત સુધી મેંદો આવ્યો પણ ન હશે!'
('બુખારી', 'શમાઇલે તિરમિઝી')

હઝરત અનસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે,

હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે કદિ ટેબલ ઉપર ખાવાનું ખાધું નથી. નાની રકાબીઓ (પ્લેટો)માં પણ ખાધું નથી અને આપના માટે કદિ ચપાટી પણ પકાવવામાં આવી નથી.

આપ ખાવાનું ચામડાના દસ્તરખ્વાન ઉપર ખાતા હતા.
('શમાઇલે તિરમિઝી')

★ પ્રિય વાનગીઓ ★

હઝરત આયશા (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે એક વખતે ફરમાવ્યું કે,

'સરકો પણ કેવું સરસ સાલન (ભોજન) છે !'
('શમાઇલે તિરમિઝી')

એક હદીસમાં છે કે,

આપે સરકામાં બરકતની દુઆ ફરમાવી છે અને એ ઇરશાદ ફરમાવ્યો છે કે,

'અગાઉના અંબિયા (અલૈ.)નું પણ એ જ સાલન (ભોજન) રહ્યું છે.'

એક હદીસમાં છે કે,

'જે ઘરમાં સરકો હોય તે મોહતાજ નથી'.

અર્થાત્ : સાલન (ભોજન અથવા શાક)ની જરૂરત બાકી નથી રહેતી. ('ઇબ્ને માજહ')

અબૂ ઉસૈદ (રદિ.) કહે છે કે,

હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઇરશાદ ફરમાવ્યો છે કે,

'ઝયતૂનનું તેલ ખાવામાં પણ વાપરો અને માલિશમાં પણ ઉપયોગ કરો, કારણ કે આ એક બરકતવંતા ઝાડનું તેલ છે.' ('શમાઇલે તિરમિઝી')

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને બૂંગ[1]નું ગોશ્ત પસંદ હતું. આપે તેને દાંતો વડે કાપીને (કરડીને) ખાધું. (અર્થાત્ છરી વગેરેથી કાપ્યું નહિ.)

દાંતો વડે કાપીને (કરડીને ખાવાની તરગીબ [પ્રોત્સાહન]) પણ હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવી છે.

હદીસમાં આવ્યું છે કે,

ગોશ્તને દાંતો વડે કાપીને (કરડીને) ખાતા રહો, કારણ કે એનાથી પાચન પણ સારું થાય છે અને શરીરને વધારે અનુકૂળ થાય છે. ('ખસાઇલે નબવી' સલ.)

એક હદીસ શરીફમાં છે કે,

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું,

'પુંઠનો ગોશ્ત બેહતરીન ગોશ્ત છે.'
('શમાઇલે તિરમિઝી')

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

---

[1] બૂંગ : દસ્ત અર્થાત ચોપાયા (પ્રાણી)ની આગલી બે ટાંગો.

'હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને ભૂનેલો ગોશ્ત અને સાલન (શાક)માં દૂધી ઘણી પસંદ હતી.'
('ઇબ્ને સઅદ', 'શમાઇલે તિરમિઝી')

હઝરત આયશા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે,

'હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ સરકાને તથા ઝયતૂનના તેલને તેમજ મીઠી ચીઝને અને મધને પસંદ ફરમાવતા હતા.' ('ઝાદુલ મઆદ')

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે

★ મુર્ગનું[1] સુર્ખાબનું[2] બકરીનું, ઊંટનું અને ગાયનો ગોશ્ત ખાધો હતો.

★ સરીદની (અર્થાત્ : શોરબામાં ટુકડા કરીને ચુરેલી રોટીને) પસંદ ફરમાવતા હતા.

★ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ફળ-ફૂલ અને મસાલા પણ ખાતા હતા.

★ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે તાજી, અર્ધ પાકેલી ખજૂરો તેમજ સૂકી ખજૂરો અને ચુકન્દર તથા હરીસ (અર્થાત્ : ખજૂર, ઘી અને પનીરનો મલીદો) ખાધો છે.

---

[1]મુર્ગ : પક્ષી અર્થાત મરઘી.

[2]સુર્ખાબ : એક જલ પક્ષી, ચકવો, જેના માટે એવું પ્રસિદ્ધ છે કે, તેઓનું જોડું આખો દિવસ સાથે રહે છે અને રાત્રે જુદા થઈ જાય છે!

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને હાંડી અને પ્યાલાનું બચેલું ભોજન ભાવતું હતું.

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ કાકડી ને ખજૂર સાથે ખાતા હતા.

અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને જઅફર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે,

હઝરત આયશા (રદિ.)એ રિવાયત કરી છે કે,

'આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ તડબૂચને ખજૂરની સાથે ખાતા હતા અને ફરમાવતા કે,

"આની ગરમીનું તેની શરદીથી સમતોલન થઇ જાય છે."

આપને મીઠું અને ઠંડુ પાણી પસંદ હતું.

આપ ખજૂરને તર કરીને (પાણીમાં પલાળીને) તેનું ઝુલાલ (અર્ક) અને દૂધ તેમજ પાણી સર્વ એક જ પ્યાલામાં પીતા હતા. એ પ્યાલો લાકડાનો જાડો બનેલો હતો અને તેમાં લોઢાનું પતરું ચઢાવેલું હતું. ('ઇબ્ને સઅદ')

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે એ પણ ફરમાવ્યું છે કે,

'દૂધ સિવાય બીજી કોઇ એવી વસ્તુ નથી જે ખાવામાં અને પીવામાં બંને કામમાં આવી શકે.' ('નશ્રુત્તીબ')

મહેમાનની સરભરા

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પોતાના મહેમાનોને ખાવા માટે આગ્રહ કરતા અને વારંવાર કહેતા.

એક વખતે એક શખ્સને દૂધ પીવડાવ્યા પછી તેનાથી વારંવાર ફરમાવ્યું,

'અશરિબ ! અશરિબ !'

('હજુ પીઓ ! હજુ પીઓ !')

અહીં સુધી કે પેલા શખ્સે કસમ ખાયને અરજ કરી,

'કસમ છે તે ખુદાએ બરતરની જેણે આપને હકની સાથે મોકલ્યા છે, હવે વધારે ગુંજાઈશ નથી.'

('બુખારી,' 'મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

કેટલાંક લોકો સાથે સમૂહમાં ખાવાનો સંજોગ આવતો ત્યારે બધાં કરતાં છેલ્લા આપ જ ઊઠતા, કારણ કે કેટલાંક લોકોને મોડે સુધી ખાતા રહેવાની આદત હોય છે અને એવા લોકો જયારે બીજાને ખાયને ઊઠતાં જુએ છે ત્યારે શરમના કારણે પોતે પણ ઊઠી જાય છે. એટલે એવા લોકોને ખ્યાલમાં રાખીને હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પણ બેતકલ્લુફ થોડું થોડું ખાતા જ રહેતા.

('ઝાદુલ મઆદ', 'ઇબ્ને માજહ', 'બયહકી', 'મિશ્કાત')

જો કોઈ મજલિસમાં બેઠેલા હોય અને સાથે બેઠેલા-ઓમાંથી કોઇને ખાવા–પીવાની કોઇ ચીઝ આપતા ત્યારે (પોતાની) જમણી તરફ બેઠેલાને એના વધારે હકદાર સમજતા અને તેને આપતા. જો ડાબી તરફ બેઠેલાને આપવા ચાહતા તો જમણી તરફ બેઠેલા પાસે ઇજાઝત લઇ લેતા.

આ ક્રમ અને આ અમલની હંમેશા કાળજી રાખતા, ભલેને ડાબી તરફનો આદમી કેટલીયે ઊંચી કક્ષાનો હોય.
('બુખારી', 'મુસ્લિમ,' 'ઝાદુલ મઆદ'.)

આં હઝરત સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની જ્યારે કોઈ જગાએ જમવાની દાવત હોય અને કોઈ શખ્સ વગર બોલાવ્યે સાથે થઈ જતો ત્યારે આપ તેને સાથે લઇ લેતા, પરંતુ જ્યારે દાવત આપનારના ઘરે પહોંચતા ત્યારે તેની પાસે (પેલા અણઆમંત્રીત શખ્સ માટે) ઈજાઝત મેળવ્યા બાદ પોતાની સાથે રાખતા. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

ખાવા વિષે કેટલીક પવિત્ર સુન્નતો

હઝરત અસ્મા (રદિ.)થી રિવાયત છે કે,

જ્યારે હુઝૂર નબીએ અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની પાસે ગરમ ભોજન લાવવામાં આવતું તો આપ તેને ત્યાં સુધી ઢાંકીને રાખતા જ્યાં સુધી તેનો જોશ ખતમ ન થઈ જાય.

અને ફરમાવ્યું કે,

મેં હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમથી સાંભળ્યું છે કે,

'ઠંડું ખાવામાં મહાન બરકત છે.'
('દારમી,' 'મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું છે કે,

'જ્યારે ખાવાનું સામે મૂકી દેવામાં આવે ત્યારે જોડા કાઢી નાખો, કારણ કે જોડા કાઢી નાખવાથી પગોને ઘણો આરામ મળે છે. ('ઇબ્ને માજહ', 'મિશ્કાત')

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ખાવા પછી પાણી પીતા ન હતા, કારણ કે પાચનક્રિયા માટે નુકસાનકર્તા છે. જ્યાં સુધી ખાધેલું પચી જવા ન આવે ત્યાં સુધી પાણી પીવું ન જોઇએ. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

આપ રાતે પણ ખાવાનું ખાતા હતા, ભલેને ખજૂરની થોડી પેશીઓ જ કેમ ન હોય.

ફરમાવ્યા કરતા હતા કે,

'ઇશાનું ભોજન છોડી દેવું બુઢાપાને લાવે છે.'
('જામિઅ તિરમિઝી,' 'સુનને ઇબ્ને માજહ,' 'ઝાદુલ મઆદ')

ખજૂર અથવા રોટીનો કોઇ ટુકડો કોઈ પાક જગાએ પડેલો હોય તો તેને સાફ કરીને ખાઈ લેતા ('મુસ્લિમ')

ખાઈને તરત જ સૂઈ જવાની આપ મનાઈ ફરમાવતા હતા. (એ દિલમાં બોજ પેદા કરે છે.) ('ઝાદુલ મઆદ',)

બપોરનું ભોજન કર્યા પછી થોડો સમય સૂઈ જવું પણ મસ્નૂન છે. ('ઝાદુલ મઆદ',)

જેટલું ખાવાનું મળે તેના પર સંતોષ માનવો અર્થાત્ જેવું અને જેટલું ખાવાનું મળી જાય તેના પર રાજી રહેવું અને તેને અલ્લાહ તઆલાનો ફઝલ સમજીને ખાવું જોઈએ. ('માલિક')

અને એ નિય્યત રાખવી કે અલ્લાહ તઆલાના હુકમના પાલન માટે તેની ઈબાદત માટે શક્તિ મેળવવા માટે ખાઉં છું. ('અત્તરગીબ વત્તરહીબ')

હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ઓછું ખાવા માટે પ્રોત્સાહન આપતા રહેતા હતા અને ફરમાવતા હતા કે,

'જઠરનો ત્રીજો ભાગ ખાવાના માટે, ત્રીજો ભાગ પાણીના માટે અને ત્રીજો ભાગ ખુદ જઠરના માટે છોડી દેવો જોઈએ.' ('ઝાદુલ મઆદ')

ફળો અને શાક–ભાજીઓનો ઉપયોગ તેના નુકસાનથી બચાવનારી ચીઝોના સાથે કરતા હતા. ('ઝાદુલ મઆદ')

કોઈ બીજાને ખાવાનું આપવું હોય કે તેના પાસેથી લેવું હોય ત્યારે જમણા હાથનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. ('ઇબ્ને માજહ')

(એકલા ખાવા કરતાં) કેટલાંક માણસોની જોડે ભેગાં ખાવું બરકતનું કારણ બને છે. ('અબૂ દાવૂદ')

ખાવામાં જેટલાં હાથ ભેગાં થશે તેટલી જ બરકત વધારે થશે. ('મિશ્કાત')

ખાતી વખતે જે ચીઝ દસ્તરખ્વાન કે પ્યાલામાંથી પડી જાય તેને ઉઠાવીને ખાઇ લેવું પણ સવાબ છે.

કેટલીક રિવાયતોમાં આવ્યું છે કે,

એમાં મોહતાજી, સફેદ દાગ અને કોઢથી હિફાજત છે અને જે ખાય છે તેની ઔલાદ મુર્ખતાથી મહફૂઝ (સુરક્ષિત) રહે છે અને તેઓને આફિયત (સુખ–શાંતિ) આપવામાં આવે છે. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હઝરત અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત કરવામાં આવે છે કે, ફરમાવ્યું કે,

જે કોઇ દસ્તરખ્વાન પર પડેલી ચીઝ ઉઠાવીને ખાય છે તેની ઔલાદ હસીન અને જમીલ (રૂપાળી અને સૌંદર્યવાન) પેદા થાય છે અને તેનાથી મોહતાજી દૂર કરવામાં આવે છે. (મદારિજુન્નુબુવ્વહ)

હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે કાચું લસણ ખાવાની મનાઇ ફરમાવી છે, પરંતુ જ્યારે તેને પકાવી લેવામાં આવે તો તેને ખાવું દુરુસ્ત છે.

('તિરમિઝી,' 'અબૂ દાવૂદ,' 'મિશ્કાત')

ખાવાની મજલિસમાં જે શખ્સ બુઝુર્ગ અને મોટો હોય તેનાથી ખાવાનું પ્રથમ શરૂ કરાવવું જોઇએ. ('મુસ્લિમ')

ખાવાનું ખાતાં ખાતાં ખાવાની વસ્તુ કે લુકમો નીચે પડી જાય તો તેને ઉઠાવીને, સાફ કરીને ખાય લેવો જોઇએ. શયતાનના માટે ન છોડે. ('ઇબ્ને માજહ', 'મુસ્લિમ',)

ખાતી વખતે કોઈ શખ્સ આવી જાય તો તેને ખાવા માટે પૂછી લેવું જોઇએ. ('ઈબ્ને માજહ')

દસ્તરખ્વાન પ્રથમ ઉઠાવી લેવામાં આવે તે પછી ખાનારાઓ ઊઠે. ('ઈબ્ને માજહ')

નવા ફળનો ઉપયોગ

જ્યારે આપની ખિદમતમાં મોસમનું ફળ રજૂ થતું ત્યારે આપ તેને આંખો પર અને હોઠો પર મૂકતા તથા આ શબ્દોમાં દુઆ ફરમાવતા :

اَللّٰهُمَّ كَمَا اَرَيْتَنَا اَوَّلَهٗ اَرِنَا اٰخِرَهٗ۔

'અલ્લાહુમ્મ કમા અરયતના અવ્વલહૂ
અરિના આખિરહૂ.'

ભાવાર્થ : 'હે અલ્લાહ ! જેવી રીતે આપે અમને આ ફળનો આરંભ દેખાડ્યો (એજ રીતે) એનો અંત પણ અમને દેખાડ !'

તે પછી આપની ખિદમતમાં જે સૌથી ઓછી ઉંમરનું બાળક હોય તેને (તે ફળ) આપતા. ('ઝાદુલ મઆદ')

પીણાંઓ વિશે પવિત્ર આદતો

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂરે અકદસ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પાણી પીવામાં ત્રણ વખત શ્વાસ લેતા હતા અને ફરમાવતા હતા કે,

'આ પ્રમાણે પીવું વધારે ખુશગવાર (આહ્લાદક) તથા ખૂબ તૃપ્ત કરનારું છે. તેમજ શિફા મેળવવા માટે સારું છે.' ('શમાઇલે તિરમિઝી')

બીજી હદીસમાં સ્પષ્ટ રીતે ફરમાવેલું છે કે,

'જ્યારે તમારામાંથી કોઇ પાણી પીએ તો પ્યાલામાં શ્વાસ ન લે, બલકે પ્યાલામાંથી મોઢું હટાવી લે.'
('ઝાદુલ મઆદ,' 'શમાઇલે તિરમિઝી')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને ઠંડુ અને મીઠું પાણી વધારે પસંદ હતું. ('ઝાદુલ મઆદ')

ખાધા પછી પાણી પીવું હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની સુન્નત નથી. ખાસ કરીને પાણી જો ગરમ હોય કે વધારે ઠંડુ હોય (ત્યારે), કારણ કે બંને પરિસ્થિતિમાં ઘણું વધારે નુકસાનકર્તા હોય છે. ('ઝાદુલ મઆદ')

★ કસરત કરીને થાકયા પછી,
★ ખાવાનું કે ફળ ખાધા પછી,
★ સંભોગ કે ગુસલ કર્યા પછી

પાણી પીવાને આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ સારું સમજતા ન હતા. ('ઝાદુલ મઆદ')

અહાદીસમાં છે કે,

હુઝૂરે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું છે કે, 'પાણી ચૂસી ચૂસીને પીઓ, ગટગટ કરતા ન પીઓ.' ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ જ્યારે કોઈ મજલિસમાં પીવાની ચીઝ વહેંચાવતા ત્યારે હુકમ આપતા કે, ઉંમરમાં મોટા લોકોથી દોર શરૂ કરવામાં આવે !

આપની પવિત્ર આદત હતી કે, જો કોઈ મજલિસમાં પીવાની ચીઝનો દોર ચાલુ હોય અને વારંવાર પ્યાલો આવતો હોય તો બીજો પ્યાલો આવવા પર તેને તે જ જગાથી શરૂ કરાવતા જ્યાં પહેલો દોર પૂરો થયો હતો.

જ્યારે હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ પોતાના અસહાબ (ચાહકો)ને કોઈ ચીઝ પીવાડતા ત્યારે પોતે સૌથી છેલ્લે પીતા હતા અને ફરમાવતા કે,

'સાકી (પીવાડનાર) સૌથી છેલ્લે પીએ છે.'

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની મુબારક આદત બેસીને પાણી પીવાની હતી.

સહીહ રિવાયતોમાં નકલ થયેલું છે કે,

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઊભા રહીને પાણી પીવાની મનાઈ ફરમાવી છે. વળી એક હાથથી પણ પાણી પીવાની મનાઇ ફરમાવી છે. ('ઝાદુલ મઆદ')

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાવે છે કે,

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે,

'જ્યારે કોઈ શખ્સને હક તઆલા શાનુહૂ કોઈ ચીઝ ખવડાવે તો આ દુઆ પઢવી જોઈએ :

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَاَطْعِمْنَا خَيْرًا مِّنْهُ۔

'અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફીહિ વ અત્ઇમ્ના ખયરમ મિન્હૂ'

ભાવાર્થ : હે અલ્લાહ ! તું અમને એમાં બરકત આપ અને અમને એના કરતા બેહતર નસીબ ફરમાવ.

અને જ્યારે (હક તઆલા શાનુહૂ) દૂધ અતા ફરમાવે ત્યારે આ દુઆ પઢવી જોઇએ :

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَزِدْنَا مِنْهُ -

'અલ્લાહુમ્મ બારિક લના ફીહી વ ઝિદ્દના મિન્હૂ'

ભાવાર્થ : હે અલ્લાહ ! તું અમને એમાં બરકત આપ અને અમને એના કરતાં સારી ચીઝ નસીબ ફરમાવ.
('શમાઇલે તિરમિઝી')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ નિઃશંક, મીઠું અને ઠંડું પાણી પસંદ ફરમાવતા હતા. આપના માટે દૂરથી એવું પાણી લાવવામાં આવતું હતું.
('ખસાઇલે નબવી' [સલ.], 'મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે મધમાં પાણી પીધું છે. વળી વહેલી સવારે પીતા હતા અને જ્યારે થોડો સમય વીતી જતો અને ભૂખ લાગતી ત્યારે જે કંઇ ખાવા માટે હાજર હોય તે ખાતા હતા. ('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ દૂધને પસંદ ફરમાવતા હતા.

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું કે,

'દૂધ સિવાય બીજી કોઇ એવી ચીઝ નથી કે જે ખાવા અને પીવા બંનેમાં કામ આવે.'

ખાધા પછી દુઆ ફરમાવતા :

اَللّٰهُمَّ زِدْنَا خَيْرًا مِّنْهُ

'અલ્લાહુમ્મ ઝિદ્દના ખયરમ મિન્હૂ'

ભાવાર્થ : હે અલ્લાહ ! તું અમને એમાં વધારો આપ અને અમને એના કરતાં સારી ચીઝ આપ.

('શમાઇલે તિરમિઝી')

આપ ક્યારેક શુદ્ધ દૂધ પીતા હતા અને ક્યારેક ઠંડા પાણી સાથે મેળવીને પીતા હતા. અર્થાત લસ્સી.

('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)થી રિવાયત છે કે,

'હું હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની ખિદમતમાં આબે ઝમઝમની ડોલ લાવ્યો તો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે તેને ઊભા થઈને પીધું.'

(તે વખતે ત્યાં બેસવાનો મોકો ન હતો.)

('શમાઇલે તિરમિઝી')

કેટલાકનું કહેવું છે કે ઊભા થઈને પાણી પીવું એ વુઝૂના પાણી અને ઝમઝમના પાણી માટે ખાસ છે.

('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

મેઝબાની અને મેહમાનીના હક્કો

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની પાસે જ્યારે માનવંતા મહેમાનો આવતા ત્યારે આપ સ્વયં પોતે તેમની આગતા–સ્વાગતા કરતા હતા.

('મદારિજુન્નુબુવ્વહ')

જ્યારે આપ મહેમાનને પોતાના દસ્તરખ્વાન પર ખાવાનું ખવડાવતા ત્યારે વારંવાર ફરમાવતા :

'હજુ ખાઓ ! હજુ ખાઓ !'

જ્યારે મહેમાન ખૂબ ધરાઈ જતો અને ઈન્કાર કરતો ત્યારે આપ આગ્રહ કરવાથી અટકી જતા.

('તિરમિઝી', 'ઝાદુલ મઆદ')

હઝરત અબૂ શુરૈહ (રદિ.) ફરમાવે છે :

મારી આ બંને આંખોએ જોયું અને આ બંને કાનોએ સાંભળ્યું કે નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ હિદાયત (સૂચના) આપી રહ્યા હતા કે :

— 'જે અલ્લાહ તઆલા અને આખિરતના દિવસ પર ઈમાન ધરાવતો હોય તેણે પોતાના પડોશીની ઈઝઝત અને આદર કરવા જોઈએ અને

— 'જે અલ્લાહ તઆલા અને આખિરત પર ઈમાન ધરાવતો હોય તેને જોઈએ કે પોતાના મહેમાનની ઈઝઝત કરે અને જાઈઝહ આપે (હક અદા કરે.)'

સહાબએ કિરામ (રદિ.)એ અરજ કરી કે :

'યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ! જાઈઝહ (મહેમાનના હક્કો) શું છે ?'

આપે ફરમાવ્યું :

'એક દિવસ–રાત તેની (મહેમાનની) ખિદમત કરવી. જો કે મહેમાનદારી ત્રણ દિવસ–રાતની છે. એના કરતાં વધારે જે કંઇ હોય તે મહેમાનના માટે સદકહ છે.

અને જે અલ્લાહ તઆલા અને આખિરતના દિવસ પર ઇમાન ધરાવતો હોય તેને જોઇએ કે તે મુખમાંથી સારી વાત જ કાઢે, નહીંતર ચૂપ રહે.'

('બુખારી,' 'મુસ્લિમ,' 'અલ અદબુલ મુફરદ')

અને મહેમાનના માટે એ હલાલ (યોગ્ય) નથી કે તે કોઇને ત્યાં એટલું થોભે કે મેઝબાનને તંગદિલ કરી દે.

('બુખારી,' 'અલ અદબુલ મુફરદ')

હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) ફરમાવે છે કે :

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું છે કે:

'આદમી પોતાના મહેમાનનું સ્વાગત દરવાજાની બહાર નીકળીને કરે અને વિદાયવેળાએ ઘરના દરવાજા સુધી પહોંચાડે.'

('ઇબ્ને માજહ', 'બયહકી', 'મિશ્કાત', 'બુખારી',)

ઇબ્ને ઉમર (રદિ.)થી રિવાયત છે કે :

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઈરશાદ ફરમાવ્યો કે :

'જ્યારે દસ્તરખ્વાન બિછાવવામાં આવે તો તેના પરથી કોઇ શખ્સ ન ઊઠે, અહીં સુધી કે દસ્તરખ્વાન ઉઠાવી લેવામાં આવે અને પોતાનો હાથ ન ઉઠાવે, જો કે તે ધરાઈ ગયો હોય, અહીં સુધી કે લોકો પણ ફારિગ થઈ જાય. (અને જો મજબૂરીથી ઊઠવું જ પડે તો જોઇએ કે ઉઝર કરે) એટલા માટે કે તેના આ પ્રમાણે કરવાથી (અર્થાત્ ઊઠી જવાથી) તેનો સાથી શરમાઇ જશે તો તે પણ પોતાનો હાથ રોકી લેશે અને કદાચ તેની હજુ ખાવાની ઇચ્છા હોય.' ('બુખારી', 'ઝાદુલ મઆદ')

નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું :

'પોતાના ભાઈને સિલહ (બદલો કે વળતર) આપો!' સહાબા (રદિ.)એ પૂછયું :

'શું સિલહ આપીએ યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ ?'

ફરમાવ્યું :

'જ્યારે આદમી પોતાના ભાઇને ત્યાં જાય અને ત્યાં ખાય–પીએ તો તેના હકમાં ખૈર અને બરકતની દુઆ કરે એ તેનો સિલહ છે.' ('અબૂ દાઉદ')

હઝરત અબૂ કરીમતુસ્સામી (રદિ.) ફરમાવે છે કે :

હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું :

'રાતે આવનાર મહેમાનની મેઝબાની હરેક મુસલમાન પર (જેને ત્યાં મહેમાન આવે) વાજિબ છે.'

ખાવાની દાવત

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાવે છે કે :

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ઇરશાદ ફરમાવ્યો છે કે :

'જે શખ્સ વલીમહની દાવત કરે તેને કબૂલ કરી લેવું જોઇએ.'

અને 'મુસ્લિમ'ની રિવાયતમાં આ શબ્દો છે કે :

'વલીમહની દાવતને કબૂલ કરે. યા એ જ પ્રકારની કોઇ બીજી દાવતને કબૂલ કરે.'

('બુખારી', 'મુસ્લિમ', 'મિશ્કાત')

હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાવે છે કે :

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું છે કે :

'જે શખ્સને ખાવા માટે (ભલે તે ખાવાનું શાદીનું હોય કે ગેર શાદીનું) બોલાવવામાં આવે તેને જોઇએ કે દાવતને કબૂલ કરે અને ત્યાં જઇને પછી ખાય કે ન ખાય.'

('મુસ્લિમ', 'મિશ્કાત')

ફાસિકની દાવત

ઈમરાન (રદિ.) (બિન હસીન) ફરમાવે છે કે :

'નબીએ કરીમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફાસિક લોકોની દાવત કબૂલ કરવાની મનાઇ ફરમાવી છે.'
('મિશ્કાત')

ખાવામાં તકલ્લુફ અર્થાત્ ખોટો વિવેક કરવો

હઝરત અસ્મા બિન્તે યઝીદ (રદિ.) ફરમાવે છે કે :

રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમની સામે ખાવાનું લાવવામાં આવ્યું. તે પછી અમારી સામે ખાવાનું પેશ કરવામાં આવ્યું.

અમે અરજ કરી કે :

'અમારી (ખાવાની) ઈચ્છા નથી' (જો કે ભૂખ્યા હતા, પરંતુ આ શબ્દો ઔપચારિકતા અને વિવેક દર્શાવવા કહ્યા)

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમે ફરમાવ્યું :

'ભૂખ અને જૂઠ (અસત્ય) બંનેને ભેગાં ન કરો !'
('ઇબ્ને માજહ', 'મિશ્કાત')

સાથે ભેગાં મળીને ખાવું

હઝરત વહશી ઇબ્નુલ હરબ (રદિ.) રિવાયત કરે છે કે :

અમે જનાબ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમને અરજ કરી :

'યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વ સલ્લમ !

'અમે ખાવાનું ખાઈએ છીએ, પરંતુ પેટ નથી ભરાતું !'

આપે ફરમાવ્યું :

'તમે ભેગાં મળીને ખાઓ છો કે અલગ અલગ ?'

અમે અરજ કરી કે :

'અમે બધાં અલગ અલગ ખાઈએ છીએ.'

આપે ઇરશાદ ફરમાવ્યો :

'એક દસ્તરખ્વાન પર ભેગાં મળીને ખાતા રહો અને ખાવાના વખતે 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢી લેતા રહો, તમારા ખાવામાં બરકત થશે.' ('અબૂ દાઉદ')

 સંપૂર્ણ